

Laagdrempelige steunpunten

Van papier naar praktijk

Laagdrempelige steunpunten in IZA

We maken de afspraak om in de komende 5 jaar te komen tot een landelijk dekkend netwerk:

van laagdrempelige steunpunten zoals herstel- en zelfregiecentra waar iedere inwoner, met name mensen met EPA, toegang tot heeft: gerund door vrijwilligers en ervaringsdeskundigen, ondersteund door sociaalwerkers en in verbinding met ggz-professionals. Met een link/ aanspreekpunt naar huisartsen.

De beweging náár de voorkant om druk op 'de achterkant' te voorkomen en te verminderen, betekent ook het **verrijken** ván die voorkant.

Landelijke werkgroep laagdrempelige steunpunten

- VNG Patiëntenfederatie
- NVZH VWS
- Valente SWN
- NL GGZ

Procesplan is opgesteld met daarin:

- **Nulmeting** wordt uitgevoerd: wat is de stand van het land, wat werkt en wat minder? Waar zitten de witte vlekken en onontdekte parels.
Oplevering van het rapport medio november 2024
- **Aanbestedingstraject** om ondersteuningsprogramma op te zetten voor gemeenten en stakeholders, start januari 2025

Waarom inloopvoorzieningen?

- Past in beweging van ziekte naar gezondheid en van zorg naar welzijn en preventie
-> demedicalisering
- Mensen met mentale klachten vinden een luisterend oor erg belangrijk.
Jezelf weer vinden, weten wie je bent naast een psychiatrische diagnose, herkenning vinden en vertrouwen in je eigen kunnen, op je **eigen tijd** en **zonder afspraak** of verwijzing.
Daarvoor zijn inloopvoorzieningen en steunpunten bedoeld en op ingericht.
- Inloopvoorzieningen voor jongeren raken aan GALA:
thema's mentale gezondheid, preventie en eenzaamheid
- Laagdrempelige steunpunten voor mensen met psychische problematiek is opdracht in IZA:
2026 landelijk dekkend netwerk

Laagdrempelige inloopmogelijkheden mentale gezondheid jongeren

- Nog geen criteria om te voldoen aan de term inloopmogelijkheid.
- Gemeenschappelijke deler: laagdrempelige inloopmogelijkheden zijn voor (kwetsbare) jongeren en/of jongvolwassenen met de volgende kenmerken:
 - Ondersteuning is veilig, professioneel en tijdig, zonder doorverwijzing of afspraak, gratis en vertrouwelijk
 - Locaties zijn goed bereikbaar, toegankelijk en gastvrij en toegesneden op jongeren
 - Ondersteuning wordt geboden voor en door jongeren, vrijwilligers maar ook professionals
- Vaak ook een e-community of chatfunctie waar (anoniem) gesprekken worden gevoerd.

Laagdrempelige steunpunten

- Laagdrempelige steunpunten, zoals zelfregie- en herstelcentra, zijn er voor alle inwoner, met name mensen met ernstig psychische aandoeningen (EPA), en voldoen aan de volgende kenmerken:
 - Gericht op leren, herstel en ontwikkeling
 - Zowel bezoekers/deelnemers als medewerkers hebben iets te halen én te brengen
 - Ondersteuning krijgt vorm vanuit behoeften van de mensen
 - We zien elkaar als mens, niet als cliënt of hulpverlener
 - Visie is vanuit 'wat past bij jou', zonder stappenplan/aanbod van methodische zelfhulp en peer-support
 - Collectieve ervaringskennis komt samen
 - Initiatief vanuit ervaringsdeskundigen
 - Samenwerking met formele en informele (keten)partners, zoals sociaal domein (gemeente)
 - Gerund door vrijwilligers en ervaringsdeskundigen, ondersteund door sociaalwerkers en in verbinding met ggz-professionals. Met link naar huisartsen.
- Er wordt gewerkt aan steunpunten in vorm van e-communities.

Mentale gezondheidsnetwerken (voorheen: mentale gezondheidscentra)

- Een mentaal gezondheidsnetwerk is een samenwerkingsverband tussen huisartsen, het sociaal domein en de geestelijke gezondheidszorg (ggz) met als doel om de hulpvraag van mensen met psychische klachten snel en op de juiste plek te krijgen
 - Cliënten met ggz problematiek en problemen op andere levensdomeinen die de huisarts wil doorverwijzen naar de ggz, starten met een verkennend gesprek waarbij vanuit verschillende invalshoeken naar de patiënt en zijn zorgvraag wordt gekeken en er wordt afgewogen of GGZ zorg of inzet van sociaal domein nodig is.
 - Het kunnen doorzetten en warm overdragen naar de betreffende ggz-aanbieders en indien van toepassing organiseren van Wmo-aanvragen,
 - Het beheerst kunnen overnemen van de behandelverantwoordelijkheid van de huisartsen voor patiënten die op de wachtlijst staan en het hebben van een kwantitatief en kwalitatief goede wachtlijst in de (sub)regio

Inloopvoorzieningen: wie, wat, hoe?

	Laagdrempelige inloopmogelijkheden mentale gezondheid	Laagdrempelige steunpunten	Mentale gezondheidsnetwerken (voorheen: mentale gezondheidscentra)
Voor wie	Jongeren en jongvolwassenen (12-27 jaar, varieert per organisatie) met beginnende mentale klachten, gevoelens van eenzaamheid of die op zoek zijn naar een luisterend oor of advies.	Voor iedereen en in het bijzonder mensen met (ernstige/langdurige) psychische (de EPA-doelgroep) en/of sociaal-emotionele kwetsbaarheid en hun naasten.	Cliënten met psychische problematiek en problemen op andere levensdomeinen
Programma of akkoord	Aanpak 'Mentale Gezondheid: van ons allemaal' en GALA	IZA	IZA
Uitvoering	Gemeenten	Gemeenten	Partners mentale gezondheidsnetwerken (werkgroep mentale gezondheidsnetwerken)
Met wie?	De alliantie laagdrempelige inloop mogelijkheden mentale gezondheid jongeren Join us	MIND, NLGGZ, NVZH, SWN, VWS, VNG, CZ	NZA, NLGGZ, VNG, LVH, ZN, SWN
Financiering	- Gemeenten (middelen preventief jeugdbeleid/welzijn en/of SPUK GALA) - Fondsen of private financiers	- Wmo - Gemeenten (SPUK IZA en/of transformatiemiddelen) Zie ook overzicht-geldstromen-tbv-laagdrempelige-steunpunten.pdf (vng.nl)	Inzet domeinen wordt betaald vanuit eigen domein. Inzet zorgprofessionals wordt gefinancierd vanuit Zvw. Financiering inzet sociaal domein vanuit gemeentelijk domein. Daarnaast zijn er tijdelijke algemene transitie-middelen.

Transformatiemiddelen en het addendum

- Voor transformatieplannen waar het sociaal domein bij is betrokken is, vervalt het criterium dat alleen transitiekosten betaald kunnen worden uit de transformatiemiddelen. Ook **structurele kosten** (bijvoorbeeld het inzetten van extra welzijnsmedewerkers) kunnen nu tijdelijk uit de transformatiemiddelen worden betaald.
- Dit is een tijdelijke oplossing om te zorgen dat **de domein-overstijgende plannen** van de grond kunnen komen. De komende periode wordt verder verkend hoe de plannen duurzaam geïmplementeerd kunnen worden.
- VWS verkent samen met BZK en de VNG de mogelijkheden voor **structurele financiering voor gemeenten**, zodat duurzaam kan worden gewerkt aan de betreffende transformatie en het plan kan worden uitgevoerd.

Kenmerken van laagdrempelige steunpunten

Voor wie?

DE MENS STAAT CENTRAAL

Het is voor iedereen laagdrempelig en toegankelijk en in het bijzonder voor mensen met (ernstige/langdurige) psychische (de EPA-doelgroep) en/of sociaal-emotionele kwetsbaarheid en hun naasten.

Waartoe?

Het steunpunt is gericht op leren, herstel en ontwikkeling, dit gaat verder dan alleen een luisterend oor en koffie.

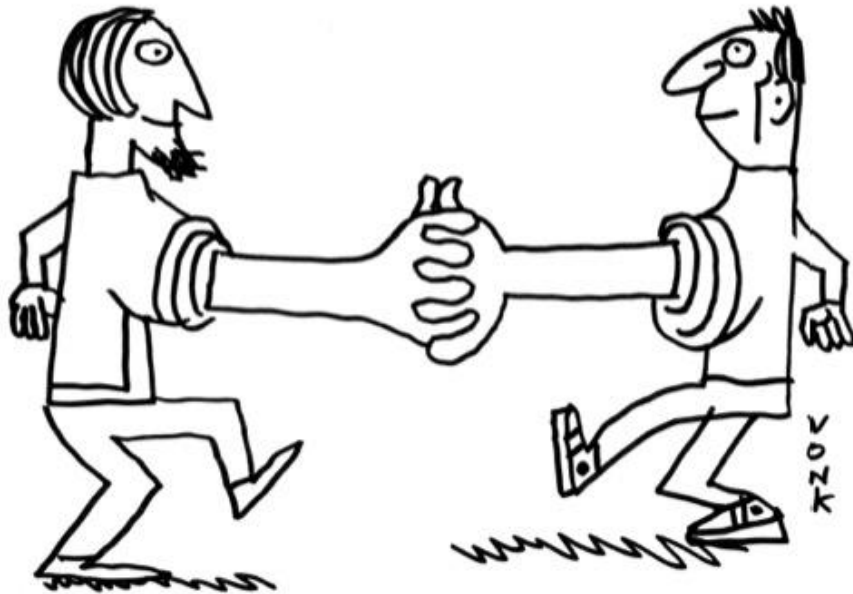
“In zelfregie en herstelorganisaties vinden mensen ruimte om te leren, aan hun herstel te werken en zich te ontwikkelen. Het is een kansrijke context die mensen uitnodigt om de draad weer op te pakken.”

“Deelnemers krijgen de ruimte om te ervaren wat voor hen werkt, wat zij leuk vinden. Hierbij worden ze ondersteund door ervaringsdeskundigen en mededeelnemers. De activiteiten hebben een positieve impact op hun zelfbeeld en mentale gezondheid.”

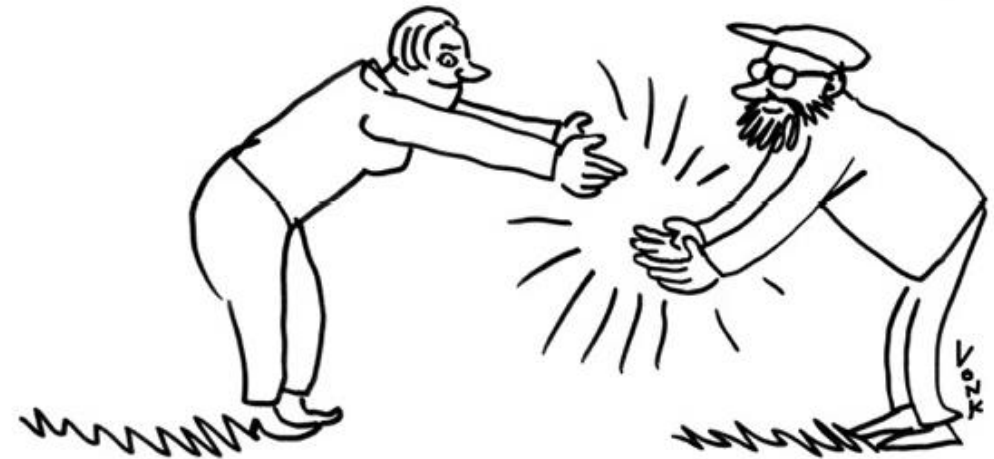
“Het gezien en gehoord voelen, het normaliseren en bespreekbaar maken van psychische problemen en het met kleine stapjes leren van nieuwe vaardigheden draagt bij aan het herstel. Het zelfstigma verminderd en het vertrouwen in anderen en de toekomst groeit.”

Hoe werkt het?

GELIJKWAARDIG

HALEN/BRENGEN

Door wie?

In het initiatief zijn ervaringsdeskundigen
en/of ervaringswerkers in de lead.

*“Zelfregie en herstelorganisaties
zijn door-en-voor mensen met een
psychische of psychosociale kwetsbaarheid.
Zowel in de coördinerende, beleidsmatige als in
de meer uitvoerende rollen.”*

Met wie?

Er is samenwerking met de formele en informele ketenpartners zodat makkelijk afstemming kan plaatsvinden en mensen wanneer nodig kunnen worden gekoppeld aan de voor hen juiste persoon.

“Zelfregie en herstelorganisaties werken samen met een groot en gevarieerd netwerk, van formele zorg tot informele ondersteuning, van buurtteams tot politieagenten, en van taxichauffeurs tot sleutelpersonen in de wijk.”

10 kenmerken in de praktijk

IZA: handvatten voor
laagdrempelige steunpunten

10 kenmerken in de praktijk

Een rondgang langs een aantal
zelfregie en herstelinitiatieven

Facts and Figures

- Ongeveer 130 zelfregie- en herstelorganisaties bekend (nog zo'n 50 'uitzoeken')
 - 2/3 eigen rechtspersoon – 1/3 onderdeel van rechtspersoon
- Grootte varieert van 1-pitters tot 50 betaalde medewerkers (en een veelvoud aan vrijwilligers)
- 90 % door&voor 'breed'; 10 % door&voor 'specifiek' (mensen met eetstoornissen; jongeren; mensen met migratie-achtergrond)
 - Naar schatting momenteel 700 fte waarvan naar schatting de helft uit eigen groeivijver (en voorheen als niet meer geschikt voor de arbeidsmarkt bevonden)
- Financiering grotendeels Wmo (diverse bekostigingstitels en vormen/periode van subsidie en inkoop)
 - Huidig bereik naar schatting: 100.000 inwoners
- Huidige omzet naar schatting: 80 miljoen euro. Kleinschalige KBA's wijzen in de richting van een SROI van 2,5 - 4 %

Waar vind je ons?

<https://nvzh.nl/leden/>

<https://wijzijnmind.nl/mind-atlas>

Kom op bezoek!

Meer informatie over IZA en GALA?

kijk op www.mentalegezondheidsnetwerken.nl voor de werkwijze, inkoopleidraad en informatieve webinars

Contact

- VNG IZA GALA ondersteuningsteam voor gemeenten: gezondenactiefleven@vng.nl
- Mentale gezondheid binnen IZA en GALA: marjolein.martens@vng.nl

Medio november publicatie rapport 'Stand van het land' met **informatie over de regionale dekking van laagdrempelige steunpunten** en aanbevelingen voor de opzet, inrichting en borging